

Vasif Quliyev – 70

# Şuşa sevgisinin söz ucalığı

**Universitetin jurnalistika fakültəsində oxuduğumuz illərdən tanıyıram onu. Məndən 2 kurs yuxarıda oxuyurdu. İlk baxışdan qaradınmaz adam təsiri bağışlasa da, qəlbən yumşaq, xeyirxah və təmkinli insandır.**

Müxtəlif tədbirlərdə görüşüb həmsöhbət olurduq. Doğma yurdu Şuşa haqqında elə həvəslə, elə şirin danışır-dı ki... Tələblik illərində onun imzası ilə Şuşa haqqında bir sıra ictimai məzmunlu məqalələri mətbuat səhifələrində də oxumuşdum. İti müşahidə qabiliyyəti ilə seçilir, yazdıqlarının məsuliyyətini dərin-dən dərk edirdi. Bir faktın izi ilə günlərlə kitabxanalarda və arxivlərdə çalışır, saralıb solmuş qəzetlərdən, toz basmış sənədlərdən axtardığı zəngin məlumatları topladıqdan sonra məqalələrini işiq üzünə çıxarırdı. Arxivlərdə çəkdiyi əziyyət öz bəhrəsini verəndə sevinirdi.

Onun yazılarını ardıcıl izləyir və məqalələrini maraqla oxuyurdum. Məqalələri dəqiq faktlara və həyat həqiqətlərinə söykənirdi. Mən o yazıları oxuya-oxuya bir tələbə-jurnalist kimi, həm də tarixi həqiqətləri öyrənirdim. Tələblik illərində və sonralar, onun məqalələri o dövrün aparıcı qəzetləri olan "Azərbaycan gəncləri", "Ədəbiyyat və incəsənət", "Sovet kəndi", "Azərbaycan müəllimi", rus dilində nəşr olunan "Molodyoj Azerbaydžana", "Bakinski raboçi" və "Vişka"da dərc olunurdu.

Vasif Şuşanın Malıbəyli kəndində doğulub, boya-başa çatıb. Şuşanın hər məhəlləsinə, hər küçəsinə, hər dalanına bələddir. "Xan qızı" bulağının, "Turşsu" bulağının, "İsa bulağı"nın suyundan içib. "Cıdır düzü"ndə, "Nəvvabın kahası" və "Üçmıx zirvəsi" deyilən yerlərdə keçən uşaqlıq illərindən və orada gördüklərini xoş xatirələr kimi mənimlə bölüşürdü. Deyirdi ki, Şuşada Səttar Bəhlulzadənin daş üstündə oturub rəsm çəkdiyini də görüb, Bülbülün konsertlərini də şahidi olub, Xan Şuşinski ilə qohumlarının görüşü də uşaq yaddaşında dərin iz buraxıb.

Vasif Quliyevin adını Şuşasız təsəvvür etmək çətinidir. O, Şuşanın varlığı qədər sevir, Şuşa ilə nəfəs alır. Şuşa ilə bağlı çox xeyirxah işlər görüb. Bunlar onun Şuşaya olan sonsuz sevgisinin, torpağa bağlılığının bariz nümunəsidir. Onun Şuşadan başlayıb uzanan Vətən məhəbbəti çiğirlları bütöv Qarabağ boyunca uzun bir yola dönüb. O, bu yolda yürüməkdən yorulmayıb. Bu yol Qarabağın tarixinə aparan yola, Qarabağın yetirdiyi tarixi şəxsiyyətlərin ömür yoluna qovuşub.

Vasif Quliyev mənə Tanrı nəfəsi Şuşanın dağları kimi doğma təsir bağışlayır. Özünə və sözüne bələd olduğdan sonra aramızda səmimi ünsiyyət, dostluq münasibəti yaranıb. Tələblik illərindən bu yana onunla səmimi ünsiyyətimiz davam edir. Hər dəfə görüşəndə arayıb ərsəyə gətirdiyi və qələmə aldığı tapıntılardan, maraqlı arqument və faktlardan, yeni yaradıcılıq planlarından danışır.

Zəngin biliyə malik tədqiqatçı-jurnalist Vasif Quliyevin bir üstün cəhəti mətbuatda çıxan məqalələrini yenidən işləyib kitab halında nəşr etməsidir. "Ucalığa gedən yol", "Maarif fədaisi", "Enək İsa bulağına", "Əgər şuşalıysansa", "Vətən bağı al-əlvandı", "Dünənə uzanan ci-

ğır" adlı publisistik kitablarını oxuyanda istər-istəməz Şuşa havasına köklənirsən. Özünü Şuşanın dağlarında hiss edirsən, qəlbində xoş ovqat yaranır. Ümumilikdə, 100-ə qədər, təkcə Şuşa və Qarabağ haqqında isə 20-dən çox kitab yazıb. Yorulmaz tədqiqatçı-jurnalist olduqca məhsuldar işləyir. Şuşanın Azərbaycana bəxş etdiyi tarixi şəxsiyyətlər – alimlər, ədəbiyyat və sənət adamları, rəssamlar haqqında saysız-hesabsız maraqlı məqalələri var. Musiqi sahəsində Sadıqcan, Üzeyir Hacıbəyli, Zülfüqar Hacıbəyov, Soltan Hacıbəyov, Əfrasiyab Bədəlbəyli, Niyazi, Seyid və Xan Şuşinski, Zülfü Adıgözəlov, Vasif Adıgözəlov, Fikrət Əmirov, Süleyman Ələsgərov və başqalarının adlarını iftixarla çəkir.

Qasım bəy Zakir, Firudin bəy Köçəri, Nəcəf bəy Vəzirov, Haşım bəy Vəzirov, Əhməd bəy Ağayev, Yusif Vəzir Cəmənzəminli, Süleyman Sani Axundov və Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında xüsusi xidmətlərini sevə-sevə qələmə alıb. Vasif müəllim bu dahi insanların şəxsiyyəti, yaradıcılığı və yaşadığı ictimai mühit haqqında oxucuya müfəssəl məlumat verib. Eləcə də əslən Şuşadan olan generallar Məhəmmədşən ağa Cavanşir, onun nəvəsi, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Aslan Vəzirov, generallar Xəlil Məmmədov, Fərəc bəy Ağayev və Şuşada dünyaya göz açmış 50-yə yaxın digər ali rütbəli hərbiçinin həyat yolunu doğru-düzgün, kamil şəkildə oxucuya çatdırıb. Buna görə də onun tədqiqatları bütöv bir Şuşa ensiklopediyası təsiri bağışlayır.

Memar Səfərxan Qarabaği, heykəltəraş Cəlal Qaryağdı, neqqaş Qəmbər Qaryağdı, rəssamlar Mir Möhsün Nəvvab, Toğrul və Vidadi Nərimanbəyovlar, Əmir və Altay Hacıyevlər, Ağəli İbrahimov və digər məşhur şəxsiyyətləri də yetirib Şuşa. Vasif Quliyev onların da həyatına güzgü tutub... Xalqımız üçün dəyər sayılan bu şəxsləri səmimiyyət duyğusu ilə tərənnüm edib.

...Şuşa işğalda olduğu illərdə Vasifin qəlbindən qara qanlar axırdı, üzü gülmürdü. Nisgilini dilə gətirəndə onun üzünə baxmaq olmurdu. Dinəndə ömrünün Şuşalı illərini yana-yana xatırlayıb, ötnələri vərəq-vərəq çevirib olmuşları, keçmişləri yada salırdı. Deyirdi ki, Qarabağ dərdimiz nəhayətsizdir. Vətənin heç bir qarış torpağını da düşmənlə tapdağı altında qoymaq olmaz. Ona görə də yazılarında Qarabağ və Şuşa ruhunun qorunmasını önə çəkirdi.

Vasif Quliyev Şuşanın azad, bəxtəvər günlərində də dəfələrlə doğma yurd yerlərinə səfər edib. O, Şuşanın keçmiş məhəllələri – Seyidli, Quyluq və Çuxur məhəllələrinin yerini gözüyümlü bilir. Şəhərin bünövrəsi bu məhəllələrdə qoyulub və sonradan şaxələnərək bütün Şuşaya yayılıb. Cıdır düzünü, Daşaltı çayını, tac-şəhərin köndələn evlərini, daş döşənmiş küçələrini nağıllardakı kimi təsvir edir.

O, yaşının müdriklik çağında da yaradıcılıq axtarışlarından qalmır, yazıb



yaradır. Onun "Mehmandarovlar", "Qacarlar", "İgidlərin sayı çoxdur bu yerdə", "Cəlil Məmmədquluzadə və Qarabağ ədəbi mühiti", eləcə də "Qarabağ xanı", "Qarabağ "Molla Nəsrəddin" jurnalının səhifələrində" adlı əsərləri də gərgin axtarışların, yuxusuz gecələrin bəhrəsidir. Elmi-publisistik səviyyəsi ilə seçilən məqalə və oçerkləri oxuyanda tariximizə yenidən ekskurs edir və yeni-yeni məlumatlarla bliklərimizi zənginləşdiririk.

İstedadlı jurnalist, nəşir, tərcüməçi, redaktor olan Vasif Quliyevin yaradıcılığı o qədər çoxşaxəli, geniş və zəngindir ki, onu bir məqaləyə sığdırmaq mümkün-süzdür. Doğma Malıbəylidə səkkizillik məktəbi bitirdikdən sonra orta təhsilini Xankəndi şəhərindəki Nizami Gəncəvi adına orta məktəbdə davam etdirib. Sonra Xankəndi şəhərindəki elektrotexnika zavodunda və Bakı Soyuducular Zavodunda fəhlə kimi çalışıb, 1974–1976-cı illərdə hərbi xidmət keçib. Tərxis olunduqdan sonra universitetin hazırlıq şöbəsinə qəbul olub. Universiteti bitirdikdən sonra bir müddət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində işləyib, maraqlı verilişlər hazırlayıb, ssenarilər yazıb.

\*

Dünən Azərbaycan Mətbuat Şurasında tanınmış yazıçı-jurnalist, "Şuşa" qəzetinin və "Günəş" jurnalının baş redaktoru Vasif Quliyevin anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə keçirilən mərasimdə AMŞ sədri Rəşad Məcid yubilyarın mediamızın inkişafında və milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliğində çoxillik səmərəli fəaliyyətinin yüksək qiymətləndirərək ona rəhbərlik etdiyi qurumun təbrik plaketini təqdim etdi.

Dövlət Qaçqınkomun məsul işçisi Elşən Əliyev isə məcburi köçkünlük dövründə "Şuşa" qəzetinin nəşrini davam etdirdiyini, Qarabağda məhv edilmiş mədəni abidələr barədə geniş tədqiqat apardığını qeyd edərək qurum sədri Rövşən Rzaevə təbriki və təşəkkürünü Vasif Quliyevə çatdırdı.

Mərasimdə AMŞ Ahıl Jurnalistlər Məclisinin sədri Tahir Aydınovlu, qocaman tarixçi alim Yunis Hüseynov, əməkdar jurnalistlər Adil Cəmil və Namiq Qədimovlu, şair Ağacəfər Həsənlı, yubilyarın qələm dostları İlham İsmayıl, Mədət Məmmədov, Hikmət Sabirovlu və digər çıxış edənlər Vasif Quliyevi bir sıra kitablara mövzu olmuş Şuşa sevgisindən, demokratik irsimizin, Qarabağın mənəvi dünyasının qaranlıq səhifələrinin öyrənilməsində xidmətlərindən danışdılar, ona möhkəm cansağlığı və yeni yaradıcılıq uğurları arzuladılar.

**Həzi HƏSƏNLİ,**  
şair-publisist